

AKTUALITĀTES SIEVIEŠU UN VĪRIEŠU VIENLĪDZĪGU TIESĪBU UN IESPĒJU VEICINĀŠANĀ

M A I J S 2 0 2 6

Labklājības ministrija

Latvijā

Rīta Panorāmā Krīžu un konsultāciju centra “Skalbes” valdes locekle un **vardarbības prevences tālruņa 22045225** līnijas vadītāja Santa Laimiņa-Rubene iepazīstināja ar tālruņa darbību, ietekmi un lietotāju profiliem. Dati rāda, ka daļa zvanītāju paši sāk apzināties riskus un meklē veidus, kā mainīt savu uzvedību.

18. maijā tika atzīmēta **Starptautiskā sieviešu diena jūrniecībā**, īpaši pievēršot uzmanību sievietēm, kas savu karjeru izvēlas veidot kādā no jūrniecības nozares profesijām. Lai gan jūrniecībā joprojām vairums nodarbināto ir vīrieši, kopš 2020. gada Latvijā sieviešu jūrnieču īpatsvars ir pieaudzis par 16% un šogad sasniedza 4,5%.

Jauns SZF pētnieku raksts **“Vairākums sabiedrībā, nepietiekami pārstāvētas medijos: dzimumu līdztiesības ilūzija Latvijas sabiedrisko mediju sabiedriski politisko diskusiju dalībnieku atlasēs praksē (2022.–2025. g.)”** publicēts žurnālā *Frontiers in Communication (Media Governance and the Public Sphere)*. Pētījuma autores ir Anda Rožukalne, Līga Ozoliņa un Sandra Sprudzāne, un pētījums analizē sieviešu un vīriešu pārstāvniecību Latvijas sabiedrisko mediju diskusiju raidījumos televīzijā un radio no 2022. līdz 2025. gadam.

10. maijā tika atzīmēta Mātes diena, kam par godu Latvijas Televīzija aicināja savus skatītājus uz īpašu koncertu "Mammu! Tu esi vajadzīga!". Koncertā Latvijas mūzikas spožākās zvaigznes izpildīja savu mammu mīļākās dziesmas un dziesmas, kas mums katram saistās ar bērnību. **Koncertu var noskatīties RePlay.lv.**

Rīgā Mātes dienas pasākumi uzsāka Ģimenes mēneša programmu. Pasākumi notika gan Ziemeļblāzmā, gan Mazajā Ģildē, gan Rīgas Jūgendstila centrā un kultūras centrā "Imanta".

IR.lv viedokļu sadaļā Juris Nīmants raksta par t.s. "mātes sodu" – sekām uz atalgojumu un karjeras izaugsmi, kas seko sievietes lēmumam radīt bērnus. Autors apraksta dažādus veidus, kā sievietes zaudē iespējas un nonāk sliktākā situācijā nekā viņu kolēģi bez bērniem, un piedāvā arī risinājumus, kā organizācijām rīkoties.

Pēc gadījuma, kad **sievietei atteikta ķirurģiskā kontracepcija**, lēmumu pamatojot ar viņas vecumu, lai gan viņai ir jau trīs bērni ar ģenētiski pārmantotiem funkcionāliem traucējumiem, tiesībsardze Karina Palkova aicinājusi uz Seksuālās un reproduktīvās veselības likuma pārskatīšanu. Arī Veselības ministrija, Latvijas Ginekologu asociācija un pacientu tiesību eksperte Solvita Olsena komentē, ka nepieciešams pārskatīt esošo kārtību, pievēršot uzmanību sievietes tiesībām.

14. maijā 32 ginekologi visā Latvijā sniedza bezmaksas konsultācijas par kontracepciju, piedaloties akcijā "Randiņš ar ginekologu", ko jau piekto gadu rīko Latvijas Ginekologu un dzemdību speciālistu asociācija. Akcijas mērķis ir pievērst sievietes uzmanību savai reproduktīvajai veselībai un uzrunāt tās sievietes, kuras līdz šim dažādu iemeslu dēļ vēl nav apmeklējušas ginekologu.

Delfi TV raidījumā "Praktiski vesels" pieredzē un ieteikumos dalās sertificēta interniste, dienas stacionāra "Aura Premium" vadītāja Inga Orleāne. Eksperte skaidro, kā sievietes ikdienas pienākumu slodze var kaitēt veselībai, kāpēc sievietes dzīvo ilgāk, bet veselīgi nodzīvoto gadu skaits ir mazāks, un kāpēc būtiski ir profilaktiskie izmeklējumi.

TVNET studijā raidījumā “Pulss” viesojās sertificēta fizioterapeite Marta Skudra un onkoloģijas pacients, uzņēmējs Jānis Kunce. Sarunā par onkoloģiskajām saslimšanām fizioterapeite vērtē pacientu kopējo veselības stāvokli un aicina laikus uzsākt fiziski aktīvu dzīvesveidu, kas būtiski ietekmē arī rehabilitāciju. Jānis Kunce dalās ar savu stāstu par saslimšanu un izaicinājumiem pēc operācijas, kā arī tuvinieku lomu vīriešu veselībā.

Delfi TV raidījumā “Kāpēc” **Latvijas Lauku ģimenes ārstu asociācijas prezidents Ainis Dzalbs skaidro,** kāpēc vīrieši savu veselību Latvijā kopumā vērtē labāk, tomēr viņu dzīves ilgums ir teju par 10 gadiem īsāks. Starp galvenajām problēmām ir dzīvesveida izraisītas sirds un asinsvadu, balsta sistēmas problēmas, kā arī mentālās saslimšanas un alkoholisms.

Alianses **“Vīriešu veselībai” valdes loceklis Ēriks Mikelšteins** portālā Jauns.lv komentē prostatas vēža skrīninga un ārstēšanas apstākļus Latvijā, nepieciešamību pēc sakārtotas sistēmas un paredzama finansējuma.

Biedrība “Tēvi” turpina raidierakstu sēriju, maija sākumā publicējot sarunu ar Cēsu novada domes deputātu un Izglītības, kultūras, sporta un jaunatnes lietu komitejas priekšsēdētāju Ivo Rodi **par zēniem skolas vidē,** savukārt maija beigās studijā viesojās **hokejists Jēkabs Rēdlihs,** stāstot par sporta un stresa mijiedarbību.

Intervijā Latvijas Radio pētniece Aivita Putniņa stāsta par plaisu, kas pasaulē arvien vairāk pieaug starp turīgajiem un nabadzīgajiem iedzīvotājiem, kā to ietekmē kapitālisma sistēmas un ka vismazāk aizsargātās joprojām ir sievietes.

"Satori" sadarbībā ar starptautisko jaunā teātra festivālu "Homo Novus" aicina **iesūtīt pieredzes stāstus par bulingu** dokumentālā teātra projektam. Šie stāsti kļūs par daļu no instalācijas "Meitenes pa labi, zēni pa kreisi", un tā būs apskatāma Latvijas Nacionālajā mākslas muzejā septembrī.

LSM intervijā ar pētniecēm Sabīni Ozolu un Lauru Brutāni meklēja atbildes uz jautājumiem, vai jaunieši ir gatavi iesaistīties sabiedriskos procesos, vai sabiedrība to atbalsta un vai demonstrācijas Eiropas Padomes Konvencijas par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu atbalstam ir kaut ko mainījušas.

Raidierakstā “HR Podcast” viesojās atalgojuma speciāliste Lelde Miočinska un diskutēja par darba samaksas pārredzamības **ES Direktīvu** un ko tā praktiski mainīs organizācijām Latvijā.

Kinoraksti.lv vēsta par Kristīnes Želvas režisēto filmu "Mildas istaba" – autore Eva Eglāja-Kristsone savā recenzijā novērtē režisores oriģinālo pieeju biogrāfiskajā stāstā ievīt arī vispārīgus sabiedrības attieksmes jautājumus. Mildas Palēvičas darbi ir kļuvuši pieejami plašākai sabiedrībai, bet iemesli, kāpēc tie visu šo laiku bija zuduši, un akadēmiķes nemitīgā cīņa ar sevi un sistēmu, filmā tiek parādīti mūsdienām aktuālā formā.

Iedvesmojoties no leģendārās filmas ar tādu pašu nosaukumu, maijā Mazajā ģildē izskanēja **koncertstāsts "Un Dievs ... radīja sievieti"**, kas veltīts sievietes būtībai. Koncertstāstā piedalījās izcili mūziķi no Itālijas un Latvijas un atskaņoja Pučīni opermūziku un citu itāļu komponistu skaņdarbus. Šovasar vairākos seansos kino **Splendid Palace Garden** būs iespēja noskatīties 1956. gada filmu ar Brižitu Bardo galvenajā lomā.

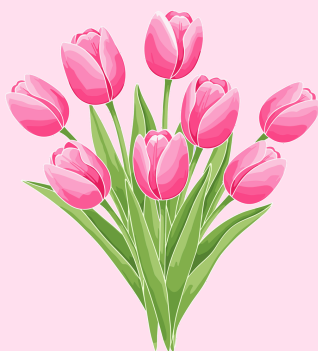

AKTUALITĀTES SIEVIEŠU UN VĪRIEŠU VIENLĪDZĪGU TIESĪBU UN IESPĒJU VEICINĀŠANĀ

M A I J S 2 0 2 6

Labklājības ministrija

Eiropā un pasaulē

Starptautiskā sieviešu diena jūrniecībā tiek atzīmēta kopš 2021. gada, un šogad ANO aģentūra **“Starptautiskā jūrniecības organizācija” (IMO) rīkoja konferenci**, pievēršoties sieviešu līdztiesības un izcilības veicināšanai. Konferencē tika prezentēta rokasgrāmata “Integrētā pieeja dzimumu līdztiesībai jūrniecībā” un tās autorei, profesorei Momoko Kitada, tika pasniegta IMO dzimumu līdztiesības balva.

Starpvaldību izrakteņu, minerālu un metālu ieguves forums publicējis **ziņojumu par dzimumu līdztiesības riskiem cīņā par ieguves tiesībām uz noderīgajiem minerāliem**. Raktuves un to infrastruktūra atstāj ietekmi gan uz vidi, gan sabiedrību to tuvumā, īpaši apdraudot sievietes un pamatiedzīvotājus. **26. jūnijā iespējams pievienoties tiešsaistes konferencei**, kurā diskutēs par šiem jautājumiem.

Ziemeļvalstu akadēmiskajā izdevumā NORA publicēts pētījums, kurā pētnieki salīdzinājuši **Dānijas sabiedrības un Norvēģijas sabiedrības attieksmi pret dzimumu līdztiesības tēmu**. Lai gan abas valstis ir starp līderēm dažādos starptautiskos indeksos, Dānijā sabiedrības attieksme ir noraidošāka un iedzīvotāji pauž vēlmi par dzimumu līdztiesību runāt un domāt mazāk. Pētnieki atšķirību skaidro galvenokārt ar valsts iesaisti līdztiesības jautājumu risināšanā un kvotu izmantošanā.

Aktrise **Džuliana Mūra (Julianne Moore) Kannu kinofestivāla pasākumā "Women in Motion"** komentējusi sieviešu reprezentāciju kino pasaulē. Viņa norādījusi, ka problēmas nav tikai kino, bet tās ir globālas. Mūra pasākumā saņēma atzinības balvu par dzimumu līdztiesības veicināšanu un ir pazīstama ar to, ka savu platformu izmanto dažādu sociālo tēmu aktualizēšanai un aktīvismam.

LSM angļu valodas redakcija raksta par jaunāko Eurostat publikāciju par seksuālo vardarbību, norādot, ka vidēji ES gan seksuālā vardarbība, gan izvarošana pēdējos gados turpina pieaugt. Atsevišķām valstīm rādītāji atšķiras, tai skaitā Baltijas valstu starpā – Lietuvas rādītāji ir zemāki (167 seksuālās vardarbības gadījumi un 86 izvarošanas), Igaunijā – ievērojami augstāki (472 un 202), bet Latvijai ir visaugstākie rādītāji (528 un 288). Šīs atšķirības lielākoties izraisa dažādā pieeja noziegumu definēšanai un sabiedrības attieksme pret dzimumnoziegumiem.

Ziemas sportā šogad pirmo reizi **arī sievietes varēs piedalīties Četru trampīnu turnīrā**, kas katru gadu ap gadu miju norisinās četrās dažādās trasēs, galveno balvu piešķirot kopvērtējuma uzvarētājiem. Lai gan sievietes līdz šim ir varējušas piedalīties divos no četriem posmiem, šogad ir panākta vienošanās par nepieciešamo infrastruktūru, tādējādi arī sievietēm tiks nodrošināta pilnvērtīga iespēja sacensties visos četros posmos.